

BALATON

A BALATONI
SZÖVETSÉG
HIVATALOS
ÉRTESÍTŐJE

TARTALOM: Katonai üdülőtelepek. — Herman Ottó. — Gazdasági viszonyaink. — A konyhakert fontossága a háborús időben. — A Balaton és vidéke. A tihanyi Echo költője. — A balatoni halász halismerete. — Mit irtak a Balatonról? — A Balaton körül. — Irodalom. — Hivatalos értesítések. — Hirdetések.

Katonai üdülőtelepek.

A bajt enyhíteni, az irgalmasság cselekedeteit gyakorolni a mai időkben különösen szükséges. Soha a jöttetésre annyi alkalom nem kínálkozott, mint napjainkban. Sok a segítségre,

népét felülmulja. Megérti a nagy idők szavát és ehhez idomítja külső és belső egész berendezkedését.

A mikor a mai nagy, világot megrázó események megindultak, tetőpontján állott a balatoni fürdőidény. Két nehéz esztendő után

Balatonfüred: A sanatoriumban üdülő tisztek egy csoportja. — Kelndorfer Oszkár felvétele.

a támogatásra szoruló. Itt erkölcsi, amott anyagi, másutt társadalmi bajokat kell orvosolni. Ámde együtt érez ma az egész magyar társadalom; egy gondolat dobogtatja meg valamennyiönk szívét és egyetlen vágy tölti el lelkünket. Hogy boldoguljon, egymást megértse, egymást támogassa és szeresse a magyar. A Balatonvidék népe lelkességben talán minden más vidék

reménységgel tele harmadik. És a melyik fürdőt legérzékenyebben érintette a mozgalom, Siófok lakói, a szomszéd községek hozzájárulásával másfél-száz ezer átvonuló katonát vendégeltek meg lelkes szeretettel. A Balatonvidék minden pontján megértették, hogy a világesemények akarata mellett a negyven balatoni fürdő sorsa csak kicsiny és lényegtelen jelenség.

A nyaralók és szállók a nyár közepén hazatérő családok miatt gyorsan kiürültek. Elnyomva az anyagi veszteség feletti bánatot, egymásután ajánlották fel magánosok és testületek a fürdőhelyek épületeit beteg katonák számára. Ez a körülmény nem kerülte el a felsőbb intézőkörök figyelmét sem és bizonyos, hogy majdan elismeréssel fognak adózni érte. A mennyire megtudjuk magunkat láttatni, észrevétni, hogy vagyunk, hogy élni akarunk és hogy bizonyos áldozatkészségtől sem riadunk vissza, abban az arányban lehet igényünk a későbbi idők folyamán arra, hogy bizonyos kívánságainkkal a siker reményével előálljunk.

Mivel mutathatnánk meg a mai időkben életrealitásunkat, használhatóságunkat? Azzal, hogyha igyekszünk a kellő keretbe beilleszkedni. A katonák ezrei nyerték vissza máris a Balatonpartján egészségüket. De a mikormég számtalan az olyan helyiség, a melyek alkalmasak lennének arra, hogy bennök a beteg katonák részére szállásokat létesítsünk, szabad-e ezeket a helyiségeket üresen tartanunk?

Tegyük a tavaszra népessé a Balaton partját! Mindegyik fürdőtelepünk mutassa meg, hogy hajlandó cselekedni. Rendezzünk be mindenütt katonai üdülőtelepet, hogy a mikorra az igazi, a nyári fürdőidény megindul, már örömmel hivatkozhatunk arra, hogy fürdőtelepeink az értünk harczolt katonáknak százait, ezreit tették ismét egészségesekké.

A magyar Vöröskereszt Egylet működése valamennyiünk előtt ismerős. Ez az áldásos intézmény társadalmi erőkön épült fel. Azon legyünk, hogy mindegyik balatoni fürdőtelepen megalakítsuk a Vöröskereszt Egylet üdülőtelepét. Szövetségünk készséggel áll e tekintetben rendelkezésre. Ezideig is igyekeztek fürdőink kimutatni, hogy miként alakult, fejlődött a látogatottságuk. Mutassák meg ebben az esztendőben, hogy mit tudnak a katonai üdülőtelepek során elérni? A folyó kivételes

esztendőben bizonyos, hogy azt tekinthetjük a legelső fürdőnknek, a melyik azt fogja kimutathatni, hogy a legtöbb katonára hozott gyógyulást és csinált a szenvedőkől ismét vidám és jókedvű harczosokat.

Herman Ottó.

A TUDOMÁNYOS VILÁG valóságos nyeresége és óriási vesztesége, a kinek nagy nevét mindenfelé ismerik.

A természettudomány kizáróan magyar szellemű művelője, akinek kifelé nagyobb volt a tekintélye és hatása, mint idehaza s a honiak közt legnagyobb a külföld előtt.

A tapasztalati tudás mérhetetlen kincseinek és gazdagságának öntudatos, boldog birtokosa, aki ezt a bőséget észszel és okszerűen tudta felhasználni.

Nemzetközi méltásban és elismerésben legdúsabb, jutalomban legszerényebb, jellegzetesen magyar tudós, aki saját kutatás nyomán egész sorozatát nyújtotta a magukban egyenként is halhatatlanságot biztosító nagy alkotásoknak.

Pótolhatatlan férfiú, a kit egy személyben ma nem lehet helyettesíteni.

Ez Herman Ottó!

Borzalmas szerencsétlensége a szerencsével amúgy sem bővelkedő magyar nemzetnek, hogy ezt a nagy embert a főváros egyik durvalelkű kocsisa gázolja el s a nemzet elveszti.

Az a kocsis talán még gorombáskodott is — pesti szokás szerint — vele, sőt kínjaiban ki is nevette bizonyosan.

A megtépázott, sajtó testű, vérző szívű magyar nemzetnek pedig ismét nagy okkal van több czime a gyászra, a keserűségre.

Felzendül a búcsú-induló.

Lehozza az engesztelő lángok szálló füstjét a Balaton mellé a rebbenő szellő.

Meglibbenti talán az ősz tudós ezüst hajszálait és honszerető szívének hűlő idegszárait is.

Az Isten hozzád utolsó zöngéi elhatnak a Balatoni Szövetség kebelébe s ott is megzendül egy-egy húr. Nagy Herman Ottó, Isten veled!

Suttogjanak édes meséket Neked a balatoni sellők

Herman Ottó mint vadász.

Nagy Magyarország fényes jövőjéről, általad sikerrel munkált örök dicsőségről — és legyen igazuk!

Már akkor oda vonzott a mi szép Balatonunk mellé a színmagyar faj szeretete, a mikor a most tíz éves multtal is rendelkező Balatoni Szövetség még csirájában sem létezett s a Balatoni Szövetség ma hálával gondol a Te érdemes munkásságodra, a melylyel az övét megelőzted.

Eredményeid, felfedezéseid, írásod és buzdításod szolgáltatserkentőül, sőt útmutatóul a tekintélyes méretet öltött balatoni kutatások nagyszerű sikereihez.

A Te nagy felderítő és megállapító egyéniségedbe kapcsolódnak bele e kiválóan magyar, imádságos vidék sajátos magyar jellegének, multjának, néprajzi és halászati kimeríthetetlen érdekességeinek s a Balatonvidék mai népszerűségének legelső kiinduló szála.

«A magyar nép arca», — «A magyar halászat könyve», — «A Pókfauna», — «A magyarok nagy ösfoglalkozása», — «A magyar pásztorok nyelvkincese», — «A madarak hasznáról és káráról», — «A magyar ősmocsárról» írott kiváló művek mind telvék a legmegkapóbb balatoni vonatkozásokkal, aminthogy nem is lehet a mi drága szép Balatonunk birtokában magyar szívű s magyar lelkű munkásnál másként.

Sokat köszönhet Neked a Balatonvidék tudományos népszerűsítése s az ugyancsak a népszerűsítést munkáló Balatoni Szövetség méltán adózik gyászszal és teljes elismeréssel emlékednek.

A Balaton Nemtője oda teszi koszorúját a Te szeretettel munkálkodott nagy szivedre.

A választmány feladata lesz ezt az emléket méltó jegyzőkönyvvel és majdan kifejezőbb módon is megörökíteni.

Fromm Géza dr.

Gazdasági viszonyaink.

AHOL eddig egy fűszál nőtt, kettőt neveljünk ezután, és a hol egy kalász termett, két kalászt termeljünk ott. Ez a boldogulásunkat jelentő mondás soha nem volt időszerűbb, mint manapság, a mikor igazán reá vagyunk szorulva arra, hogy nemcsak a magunkból megéljünk, hanem hogy a természetből a szomszédnak is adjunk. Hogyha eddig megbecsült volt a magyar föld hozama, ezután még jobban azzá válik és hihetőleg fokozott erővel törekszik majd minden arra hivatott tényező, hogy a hol egy kalászt arattak, a jövőben kettőt arathassanak.

A Balatonvidék egészen különleges már a termelési viszonyainál fogva is. A mire a folyóiratunk mult számában hivatkoztunk, hogy a korai zöldségkertészkedésnek ebben az esztendőben különösen nagy fontosságot tulajdonítsunk, ezt azóta elismerték és megismételték az összes szaklapok és a napilapok gazdasági rovatai. Igen is termeljünk korai zöldség- és főzelékféléket és termeljünk különösen mi itt a Balatonvidéken, a hol minden alkalmas tényező megvan ehhez. A legjobb szívvel hívjuk fel összes olvasóinkat arra, hogy igyekezzenek minden rendelkezésükre álló területet olyképen felhasz-

nálni, hogy a lehetőség keretében minél előbb élelmiszereket juttathassanak a fogyasztó piacokra. Bizonyos, hogy minden ilyen terménynek rendkívüli módon nő meg a fogyasztása és kitűnő árakat tudunk majd elérni azokért a terményekért, a mit olyan helyeken is megtermelhetünk, a mely kisebb földterületek másra, mint kertészeti célokra nem igen alkalmasak.

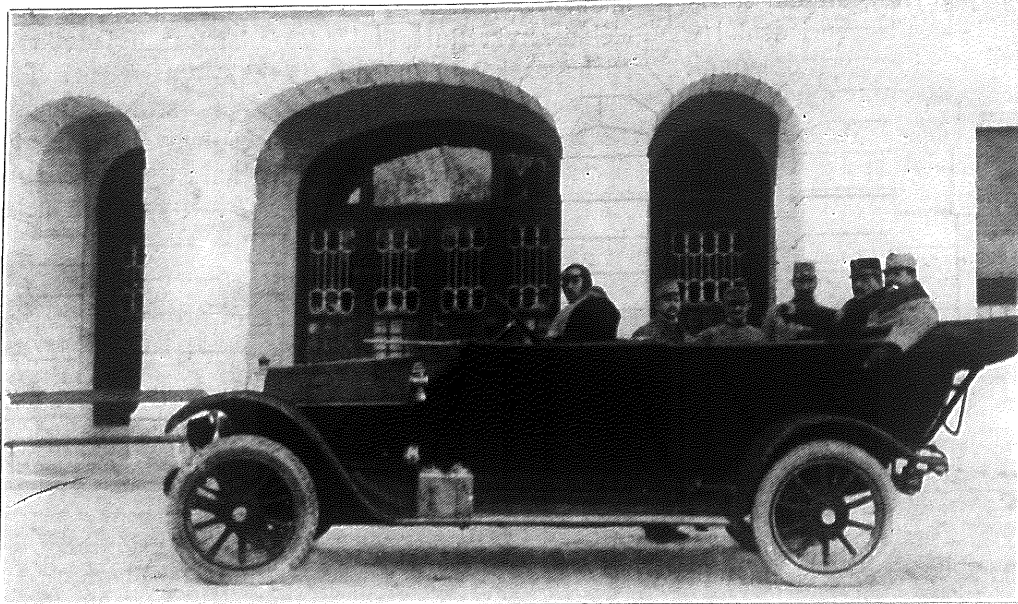
A mint a jelek mutatják, a tavaszra üdülő katonák ezrei lepik el a Balaton fürdőtelepeit, a kiknek csak maguknak rengeteg mennyiségű főzelékfélékre lesz szükségük. A mi pedig az itteni piacokon el nem fogy, szervezkedve jó áron értékesül majd a nagyvárosok piacain. Nagyon lényeges ez a kérdés,

Balatonfüred: A sanatoriumi kórházból. (A csillaggal jelzett Ajtócs Imre dr. ezredorvos.) — Keldorfer Oszkár felvétele.

ismételten hangsúlyozzuk, és hogy felfogásunkat támogassuk, közöljük kertészeti szaklapok idevonatkozó fejtegetéseit is.

A kivételes gazdasági állapotokra való tekintettel az ország minden vármegyéjében gazdasági bizottságok alakulnak, a melyek hivatása, hogy az élelmiszer-kérdést, a termelési viszonyokat figyeljék és irányítsák. A Balaton három vármegyéjének megalakuló gazdasági bizottságai szives figyelmét különösen felhívjuk a Balatonmentére és arra kérjük őket, hogy az itteni lakosságot jó lélekkel támogassák a zöldségkertészkedés nagyobb mértékben való meghonosítására irányuló törekvésében. A Balaton 230 kilométeres partja az ország legszebb és legnagyobb veteményes és gyümölcsös kertje lehet, hogyha nem mulasztunk el egyetlen alkalmat sem, hogy azzá fejlesszük. Tegye meg mindenki, a ki erre hivatott, lelkes szívvel kötelességét és bizonyosra vehető, hogy az eredmények el nem maradnak.

Balatonfüred: A veszprémi ezredorvos meglátogatja a szanatóriumban fekvő katonákat. — Kelndorfer Oszkár felvétele.

A konyhakert fontossága a háborús időben.

A KERT» című szaklapban a következőket olvassuk: «Szenet, zsirt, rizskását annyira, amennyire csak gyűjtünk. Ám a hüvelyes veteményekről és a konyhakerti terményekről csak korlátozott idő tartamára lehet készleteket gyűjteni, mert igen sok reá a vevő, másrészt a zöldséget, mely némileg betelelhető, a fővárosban telelőhely hiánya miatt bajos gyűjteni, még kevésbé lehetséges a zöldfőzelékeket eltenni, mert azok nemcsak a városban, hanem vidéken sem tarthatók el végtelen időkig. Ha a háború még hónapokig fog tartani, akkor tavasszal, tavaszutón, nyár elején nagy szükségét fogjuk a főzelékféléknek tapasztalni, mert végre egyedül húsból, mely egyébként szintén napról-napra drágul, nem lehet hosszú hónapokon át táplálkozni.

Itt arra kényszerítenek a körülmények minden előrelátó embert, nemcsak a közvetlen érdekelve levő fogyasztót, hanem a közvetve érdekelt termelőt is, hogy legnagyobb figyelmünket fordítsuk a készletek megújítására.

A közéletmezést és a néptáplálását konyhakerti termények fokozott és erősen kiterjesztett termelésével kell biztosítani, hogy csődöt ne mondjon az egész ország népének háztartása.

Húsnek való vágómarhát nem birunk pár hónap alatt a földből előteremteni, de igenis előteremthetünk hetek múltán melegágyból és hónapok után hidegágyból és szabad földünkben kelt, ká-

posztát, retket, murt, zöldséget, babot, borsót, salátát, fehér- és vörösrépat, paradicsomot, szóval mindent, ami a legközelebbi időkhöz nélkülözhetetlenebb lesz, mint volt valaha.

Termeljen mindenki, akinek csak egy kis kertje van, de termeljen még inkább az, aki nagy kert felett rendelkezik, mert nemcsak saját családját és háztartását fogja a szűkölködéstől megmenteni, hanem

olyan készpénzjövendelmet fog látni a konyhakerti terményeinek fölöslegéből, amiről békés időkben halvány sejtelve sem volt.

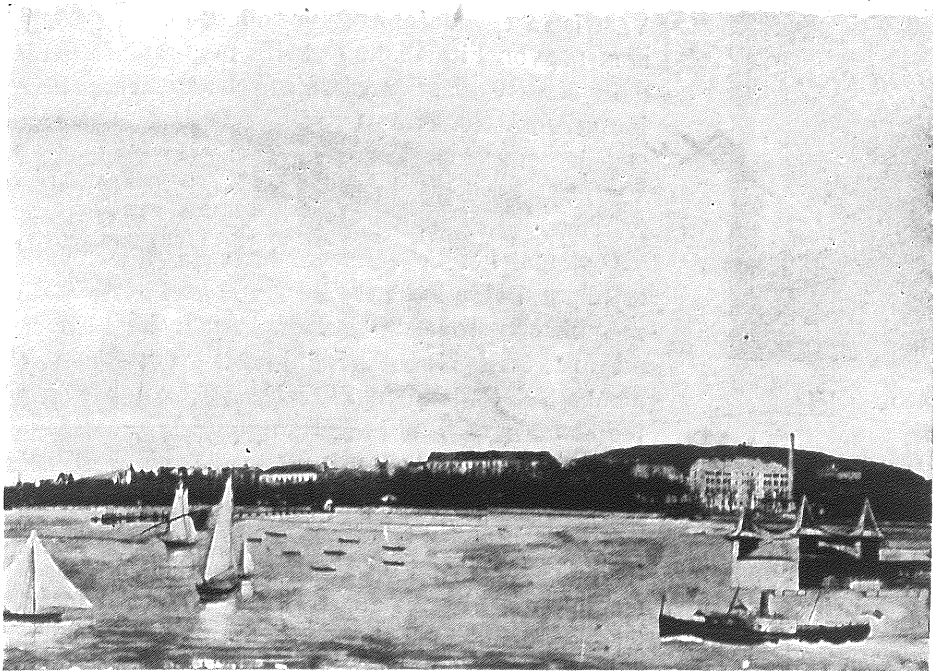
Nagyon fontos ez, sőt mondhatnók, hogy sürgős is. Minél gyorsabban fognak a kerttulajdonosok konyhakerti terményeket előállítani, annál inkább remélhető, hogy a fenyegető szűkölködésnek, sőt inségnek elejét fogják venni.»

Nagyon helyesen, laptársunk is arra a következtetésre jutott, amit legutóbbi számunkban mi is különösen hangsúlyoztunk. Bizonyos, hogy a kerti termények fokozott termelése révén nagy feladatokat oldhatunk meg és nagy mértékben járulhatunk hozzá ahhoz, hogy a már ma is szinte mérhetetlen drágaság jóval alább hagyjon.

A Balatoni Szövetség ingyen nyújt felvilágosítást minden a Balaton fejlesztésével összefüggő kérdésben.

Balatonfüred: Terézia-udvar.

Balatonfüred: Partrészlet.

A Balaton és vidéke. A fihanyi Echo költője.*

MAGYARORSZÁG természeti szépségei között minden versenyen felül áll, mert hiszen a maga nemében páratlan az a gyönyörű víztükör, melyet a dunántúli vidék három vármegyéje ölel körül és foglal bortermő, szelid dombokból magasra nyuló, erdős bércekből, meg mosolygó, termékeny rónaságból alkotott tündéri szép keretbe. Ha van vidék, a mely valósággal költészetet lehel, hát ez az. Szép a Balaton, mikor mozdulatlanságában ragyogva veri vissza a nap sugarait, szép, mikor a szél felborzalja vizét s az ezüst hullámtarajok egymást üldözve, játszi pajzánsággal sietnek a vadvirágos part felé; de szép viharban is, mikor sötétzöld hullámaival utánozza a haragvó tengert. És ha forró nyári napra eljön a csillagos szép, hűvös alkonyat, feljő a hold, alátekint a sötét vízre és sugaraiból aranyhidat épít a két part között, szinte megbűvölve várjuk a pajkos sellőket, hogy lubiczkolva üzzék tündéri játékaikat a tündéri fényben, ezen a reggelvilágba illő csudavizen. A Balaton szépségeit nem lehet úgy megszoknunk, hogy egészen közömbösekké, hétköznapiakká váljanak előttünk. Nem szokja meg maga az Istenadta nép sem, a mely körülötte lakik, ismeri minden állapotát télen-nyáron, mert hiszen részben belőle él. A hegyvidéki pásztor égbenyuló szikláiban, az alföldi szántóvető ember délibábos rónájában nem tud oly iga-

zán gyönyörködni, mint a balatoni halász az ő gyönyörűsége szép vizében, a melyet gyermekkorától kezdve megszeretett és nemcsak ragaszkodik hozzá, hanem valósággal félve tiszteli. S a halászkunyhókban vagy a szabad ég alatt, a tóparton pattogó rózsetűz mellett meg-megszólal a Balaton költészete. Szólnak a regék a víz fenekén lakó ősz Balaton-királyról, meg tündérlányairól, a hálókát rontó-bontó fogaskirályról, azután a halászszerecsence ezerféle kedvező és kedvezőtlen változásairól, a mint azokat a nagy tó játékos kedve vagy boszuló haragja hozza magával. Majd

megesendül a nóta, hogy

Sir a kislány a Balaton partján,
Mert elhagyta szeretője csalán.

s a nóta szárnyán száll tova a naiv lelkek epedő kívánsága, hogy

Be szeretnék aranyhallá válni,
Siófoktól Füredig uszkálni;
Rátalálnék rózsám hálójára,
Elbucsnéknék tőle utoljára.

Nóta szól a halászlegényről, a ki a «hullámozó Balaton tetején» csónakázik, és «hálóját a szerencse, őt meg a kedvese elhagyta, el a szegényt». Szivesen mesélgető, élénk képzeletű és mélyen érző nótás nép lakik a parton köröskörül az akarattyai nagy szilfától kezdve el, a vízbe könyöklő Tihany, a kettős kúpú fonyódi hegy, Badacsony, Szigliget mellett, a regényes kis Szent Mihály kápolnán is túl, le egészen Keszthelyig, mert ilyenné formálta

Balatonfüred: Egy loggia.

* «A Balaton költészete» cz. munkából.

Balatonfüred: Minder Györgyné nyaralója.

lelkét, gondolatát és érzésvilágát a Balaton. Csak-hogy persze idegen behatások alatt a néplélek is megváltozik. Idegenül, szinte bántóan hangzik bele a költészet, a regék világába a nyaralók zaja. A kultúrember nyomában nem teremnek többé a költészet virágai. Romlik a nép is; pusztulóban, a mi benne ősi sajtáság, romlatlan erkölcs, nemes érzés, szóval költői vonás volt. Így van ez, mióta a nyári hónapok alatt nagyvilági élet lüktet a partokon, minden fény- és árnyoldalaival együtt. A kulturának, mint mindenütt, itt is elsősorban a költészet adta meg az arát.

Ne is időzzünk a jelen-nél, menjünk csak vissza a múltba. A Balaton szépségei nemcsak a nép képzeletét és kedélyét foglalkoztatták, hanem hamarosan bejutottak a műköltészetbe is. Sokkal előbb, hogy nagy költőink a poézis fénykévéit rávetették hazánk hegyvidékeire és rónáira, egy szegény, szomorú poéta jelent meg a tihanyi félsziget fokán, hogy elzengje szívét emésztő bánatát. Csokonai Vitéz Mihály volt a neve. Viszontagságokkal teljes életének, sorsának, a mely a debreczeni Nagyerdő árnyas fái-tól a Balaton partjáig vetette, az volt a tragikum, hogy érezte magában az isteni szikrát, de mivel támogató kezét nem talált, lelkének szárnyait megnyirbálták, magas röptéből legtöbbször földre vonták a mindennapi élet sanyargató gondjai.

Borús napjait rövid időre felderítette a szerelem. Egymásután írja akkor mélységes érzelméről tanús-kodó dalait, melyekből máig is üde, illatos koszorút fon Lilla alakja körül s feledhetetlenné teszi ezt a nevet irodalmunk történetében. A leányt különben csak a költészet birodalmában hívták így; a polgári életben Vajda Julianna volt a neve. Talán szerette a költőt.

Ő legalább így gondolta, mert akkor nem énekelte volna Rév-Komárom városában, hogy

Itt hagynám én ezt a várost, ha lehetne,
Ha engemet az én Lillám nem szeretne.

Várt is rá egy darabig szive választottja; várt, de nem nagyon kitartóan. A költő nem tudott magának biztos állást szerezni, a leány tehát hideg józansággal lemondott róla s kezét nyujtotta egy jómódú kereskedőnek, a ki verseket ugyan nem írt, de kényelmes életet tudott biztosítani számára.

Csokonai kezébe veszi vándorbotját s menekül a tájról, a hol minden a hűtlenre emlékezteti. Így vetődik el a Balaton partjára. Ámde nem jól érzi magát Füred vidám népe között; oda vándorol, a hol a Balatonból felnyúló szirten Tihany kéttornyú temploma mutat az ég felé s a hol remetebarlangok hirdetik, hogy régente is kedves helye volt ez a magány után sóvárgó, sebzett lelkeknek. Ott megihleti a természet csöndje, a melyet legfeljebb csak a sziklák lábaihoz ütődő hullámok csobogása zavar; megihleti a visszhang, az Echo, a mely részvétellel felel mindenkinek s megsokszorozza a sajtó sziveknek feléje kiáltott panaszait. Ott írja a tihanyi Echohoz intézett gyönyörű költeményét, a melynek szavai és dallama valaha széles körben keltettek rokonérzést:

Oh Tihanynak rijjadó
leánya!
Szállj ki szent hegyed közül,
Im, kit a sors eddig annyit
hánya,
Partod ellenébe ül.

Az erdőkhöz, bérczekhez
és szirtekhez fordul, mert
azokban talán több az ér-
zés, mint embertársaiban.
Elpanaszolja nekik, hogy
barátai, a kikhez hív volt,

elhagyták. Lillája is, a ki még egyetlen élesztője volt reményének, elfordult tőle. Nincs hát már mit keresnie az emberek között. Itt kíván maradni a Balaton partján egy barlangban, hogy a természet szemléletébe merülve, szent magánosságban könnyezze le napjait s itt fizesse le a mulandóság adóját.

Ez azonban nem következett be. Rövid ideig élt ugyan, de testi betegsége ölte meg. Szívének sebe egészen behegedt. Mikor nemsokára Somogyba került, a vidám társaságok egészen más hangokat csaltak ki lantjából s így született meg irodalmunk

Balatonfüred: Jócai-villa.

Balatonfüred: Özv. Vutkovich Sándorné nyaralója.

egyik legvidámabb költeménye : Dorottya, vagy a dámák diadala a Farsangon.

No, de ennek már semmi köze sincs a Balatonhoz.

Madarász Flóris dr.

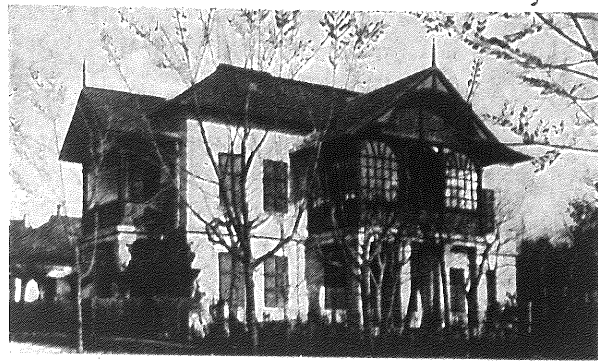
A balatoni halász halismerete.

A BALATONI HALÁSZ természetesen kitünően ismeri a halat, annak minden fajtát és minden fajának egész életét. Herman O. össze is állította — a pontyot véve alapul — a hal szervezetének mely részeit ismeri s hogyan nevezi a magyar ember; abban találjuk meg azt is, hogyan különböztetnek Balatonfüred város halásza; amint az következik:

«A halnak van feje, szája, háta, hasa, farka, ezen a kormányja; ez a hal teste. Van azután sörénye, kormány-sörénye, hónalj-szárnya, hasaszárnya, viszája (vendégalkapocs), kopétyója, halhéjja, míg a testen együtt van, pénze (az egyes héj, mikor levált), vagy pillangója; köldöke (máshol huggyó).»

Én ugyancsak balatonfüredi halászokkal s ezenkívül tihanyiakkal, balatonfőkajáriakkal, keneicsiekkel és kövágóörsiekkel a következő megkülönböztetéseket találtam:

A halnak van: feje, háta, hasa, farka. A fején: szája, álla, viszája, kopétyója (a kopétyó alakot sehol sem hallottam), alatta szilványa, továbbá pofája, bajusza, szeme, szemebogara) a balatoni ember sohasem mondja szembogara, hanem mindig szemebogara) és szemkupája, «a kiben a szemgolyó lakik». A hátán van sörénye, melyet a pontynál fűrésznek nevez, s ezen csákánya, amit a szegedi halász bognár néven különböztet meg. A farkán van kormányja, ha az egészről beszél, de alsó és felső farka, ha csak az egyik feléről beszél. A hasán van evedzője (Herman: hónalj-szárnya), hasaszárnya, köldöke (Herman: kormány-sörénye, amely azonban a Balaton-mellékén alig ismeretes). A testet borítja a hal pénze, vagy halhéjja. Belsejében megkülönböztetik a belét, a máját (balatoni ember sohasem mondja máját), epéjét,

Balatonfüred: Seefranz József nyaralója.

ikráját, hólyagját vagy pattantyúját, szívét, hátagerinczét, oldalcsontját és tüskéjét. Hogy a balatoni halász a halak életét mennyire ismeri, lépten-nyomon kitünik a szerszámok szerkezeténél s használatánál, erre tehát itt külön ki nem térünk.

Igen érdekes jelenségekkel állít szembe a balatoni halász halismerete, ha a fajokat tekintjük, ismeri vizének minden halát s a hogy azokat elnevezi, abban rendkívüli sok az egészen sajátos s a néprajzi értékű.

Dr. Jankó János.

Mit írtak a Balatonról.

Hanusz István a Balatonról. «A magyar haza» című kitünő könyvében a következőkben emlékezik meg a Balatonról: «A Balatonra nézve a nép javaslata úgy hangzik, hogy:

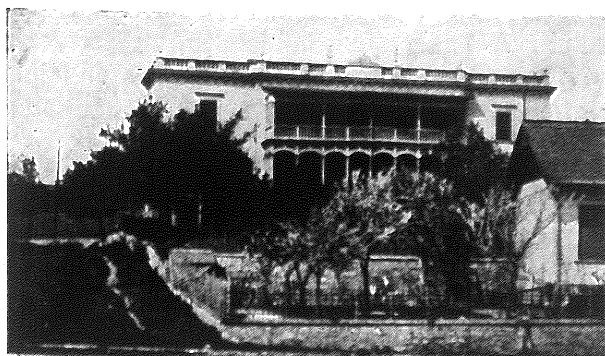
«Nem mese a Balatonnak
Büvölő hatása!
Fürödj benne s reád száll az
Ifjuság varázsa.»

Szelid, regényes partok ölében ringó hullámok azok, beláthatatlan gyönyörűség azokat nézni. Ha csöndesen alszik a nagy tó, ha viharkorbácsoltan haragszik, egyaránt fölséges mindig. Egyik oldalán ábrándos rónatáj, a másikon derült hegyek, amott nádasba rejtőző halásztanyák, itt lugasos szőlők. A tihanyi templom áll s 800 esztendő óta áldják apáturái a népet, a lovagvárok leomlottak s uraik dicsőségét már csak egy-egy csonka torony, rege és dal hirdeti. Koppány harczeitől, a török világról, keresztény vitézségről, magyar hazafiságról beszél itt kő és hant, de a Balaton habjai szelid érzelmekről sutognak.

A Balaton mai helyén hajdan édenkert volt, úgy regéli a nép, benne ifjú, szép hölgy lakott, de hasztalan virult neki erdő, mező, mert hűtelen ifjút siratta szüntelen. Kis patak fogta föl a könyvei árját és hogy bosszút állhasson a leányka szive szomorítóján, arra kérte a földanyát, adna neki egyszerre nagyon sok vizet. Erre tengeróriás lett a kis csermely, bőszen árasztott el mindent, de mivel

Balatonfüred: Dr. Engelné villája.

Balatonfüred: Budal Goldberger Albertné nyaralója.

a hűtlent el nem érhetette, mint ekképen támadt Balaton, ma is tajtékot szór dühében.

Miként ha régi dühhel
Még ma is üldözné
A hitszegőt, naponként
Kíront a part felé. (Garay J.)

Nála kiesebb vidéke tónak Magyarországon nincs, a Balaton mindenütt szép. Vize tisztább az égnél, Nap és Hold szívesen fürödnek benne; homokja mint a tengeré, hegyeit tűz okádta, árnyas ligetein megpihen a vándor. Évezredek multak, mióta a Balaton alszik, álmából senki föl nem ébreszti. Európa legnagyobb hegyi tava, Magyarország páratlan szépségű tótengere nem tud hozzá méltóan megélnkülni.»

A Balaton körül.

Téli közgyűlésünk. A Balatoni Szövetség ezévi téli közgyűlését márczius hó 21-én délelőtt 11 óraker tartja Budapesten a Magyar Országos Tűzoltó Szö-

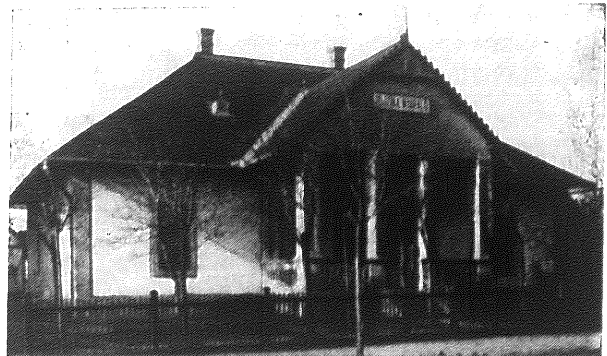
Balatonsfüred : Reé-villa.

vetség tanácstermében (Rákóczi-út 38. szám). Napirerden lesz a tisztujítás, az évi jelentés, a számvizsgálóbizottság jelentése, a folyó évi költségvetés megállapítása, tiszteletbeli tagok választása, az igazgató-választmány kiegészítése és a szabályszerűen beérkezett indítványok tárgyalása. Közgyűlés előtt fél tíz óraker az igazgató-választmány tartja ugyanott ülését. Az ülés tárgysorozatán szintén igen fontos tárgyak szerepelnek. A részletes tárgysorozatok a külön meghívókon olvashatók.

A hátralékos tagsági díjak. Tisztelettel felkérjük szövetségi tagjainkat, hogy hátralékos tagsági díjikat mielőbb megküldeni sziveskedjenek. Fizetési kötelezettségeinknek mi is úgy tudunk pontosan eleget tenni, hogyha a nekünk szóló járandóságok is idejében és rendjében befolyanak.

Hazai kertészet és a háború. A m. kir. földmivélsügyi miniszter kjadásában megjelenő «Kertészet» című kitünő szaklap egyik legutóbbi számában a többek között a következők ragadták meg figyelmünket: «A háborút követő jelenségek egyike nézetünk szerint az lesz, hogy a nemzetek egymástól egyelőre békében is jobban el fognak távolodni. Az emberöltökre terjedő béke hozzászoktatta a nemzeteket, hogy közös kultur munkában egyesüljenek ;

hogy minden, a mit emberi elme ujat, jót termel, mindnyájunk közös kincse ; jóformán csak elméletben voltak országhatárok, hiszen a technika legtöbb ujítása, a közlekedés tökéletesítése, az irás, a beszéd továbbításának fejlődése, mind azt a célt szolgálták, hogy ne érezzük a tért, a távolságot, szóval, hogy leromboljuk mindazt, a mi bennünket egymástól elválaszt. A háború után mindez másként lesz. Az országhatárok egyúttal egy egységes kultur munkának is határai lesznek. Idegenül néz majd reánk a világnak majd minden nációja és valljuk meg őszintén, a nagy idegen-imádásból, a nagy külföldre-járásból alaposan kigyógyulunk majd mi

Balatonsfüred : Vargha Albert nyaralója.

is ; kívánatos legalább, hogy így legyen. Saját erőnkötől, tudásunkötől, leleményességünkötől függ majd tehát jövő boldogulásunk és ha sok volt a teendők a multban, hogy népünk gazdasági helyzetét kedvezőbbé tegyük, még több lesz a háború után és még mennyi lesz a kertészet terén, a mely még mindig legelhagyatottabb pontja a hazai földmivélsügynek».

A katonai üdülötelepek. A Balatoni Szövetség a honvédelmi miniszterhez intézett felterjesztésében kinyilatkoztatta, hogy hajlandó a Balaton fürdőiben szervezendő katonai tavaszi üdülötelepek felállításában hatékony módon közremüködni. A beteg katonák ügyét gyámolító magyar Vörös Kereszt Egylet külön megbizottja *Forgách* Károly gróf nagybirtokos, népfelkelő huszárhadnagy már a Balatonnál idözik és intézi a Balatoni Szövetség titkárával a katonai üdülötelepek szervezését. Az e tevékenység nyomán fakadó első üdülötelepet Badacsonyan szervezték meg és az eszme elősegítésére Badacsonytomajon *Horváth* József plébános elnöklete mellett másfélszáz taggal nagy lelkesedéssel február 13-án a Vörös Kereszt Egylet fiókiintézménye is megalakult. A badacsonyi üdülötelep megszervezését követi a többi és a terv az, hogy a tavaszon minden balatoni fürdőnek meglegyen a maga külön katonai üdülötelepe. Az üdülötelepeken már nem beteg, de még üdülésre szoruló katonák lesznek. Egy-egy üdülötelep legkevesebb 50 katonából állhat, a kik után fejenként és naponként a Vörös Kereszt Egylet 2 koronát fizet. Hihetőleg minden üdülöteleppel kapcsolatosan meg lesz alakítható a Vörös Kereszt Egylet helyi fiókja is, melyeknek a hivatása, hogy a fürdőhelyen üdülö katonák további gyámolításá-

ról gondoskodjanak. Szövetségünk készséggel nyújt részletes tájékoztatást. Meg vagyunk róla győződve, hogy a hazafias ügyet minden fürdőnk a kérdés jelentőségéhez képest, lelkes szeretettel fogja felkarolni.

Kertészkedjünk! A tőkehiányos vagy új ültetési szőlőkben, a mennyit csak tudunk, termeljünk fogyasztási célokra alkalmas zöldségterméket: «Ajánlható korai zöldségek, a melyek nem sok gondot okoznak, a borsó, a karotta, cikória saláta, kerti zsáza, fejes káposzta, vöröshagyma, a melyet zsenge állapotban nagyon szívesen vesznek, a laboda vagy spenót, a paprika, a paradicsom. Ugorka,

Balatonfüred: Molnár Antal nyaralója.

tök, dinnye, karfiol, korai fejes káposzta, mind a korai termesztés anyagát képezik. A bab vagy paszuly hazánkban csak április második felében kerülhet a földbe. Ha a föld megszabadul a hótól, akkor borsót is lehet állandó helyére vetni; jó borsófajták a korai törpe, de grace cukorborsó és Amerika csodája. A karotta helyes termesztés mellett április, május hónapokra készen van, kivált, ha az alkalmas fajtákat használjuk erre a célra, minők: a hollandi, párisi és nantési. A kerti zsáza is hasznos szolgálatokat tehet az idén, különösen azért, mert fejlődéséhez rövid idő elegendő.»

Oroszok fürdőink ellen. A fővárosi lapokat a következő kis hír foglalkoztatta: «Az orosz czár fővédőségével bojkottmozgalom indult meg a német, osztrák és magyar fürdők ellen. Péterváron a tauriai palotában a miniszteriumok és a birodalmi gyűlés részvételével mintegy kilencszáz személy, főleg orvosok jelenlétében gyűlést tartottak, a mely beteg és üdülésre szoruló oroszoknak azt a tanácsot adta, hogy kerüljék a német, osztrák és magyar fürdőhelyeket. Néhány orosz forrás köré fényes fürdőhelyek építését tervezik». A magyar ember híres volt mindezeig arról, hogy a mi fürdőinket lebecsülte, az idegeneket ellenben felkarolta. Érdeklünk ezért, hogy a jövőre nézve megváltozik-e majd az eddig hangoztatott nézet.

A Fehérkereszt-Társaság. A múlt évben megalakult minálunk is a Magyar Katonai Fehérkereszt-Társaság. Az intézmény célja, hogy hazai fürdőhelyeken katonatiszti gyógytelepeket létesítsen. A magyar társaság — örömmel adhatunk erről hírt — elsősorban is a Balatonra gondolt és az első három üdülőházát itt kívánja megépíteni. A leg-

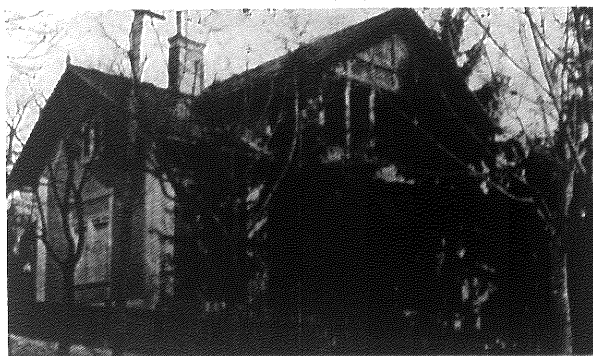
első alkalmasint Hévízfürdőn épül, a másik kettőre nézve a tárgyalások folyamatban vannak.

Balatonfüred képes albuma. A Tihanyi Apátság balatonfüredi fürdőigazgatósága kiválóan sikerült fürdőalbumot adott közre, melyben 24 darab színes képen a fürdőhely legszebb és legjellegzetesebb részeit mutatja be. Hiszszük, hogy az az áldozatkészség, melylyel az albumot kiadták, meg fogja hozni mindazokat a sikereket, miket tőle várnak.

Háborús délutánok. A Veszprémi Színpártoló Egyesület a háborúban elesett veszprémiek özvegyei és árvái javára nagyon jól sikerült műkedvelői előadásokat rendezett, melyek a nemes célra igen szép összeget jövedelmeztek.

Fürdőink és a moratórium. Lapunk legutóbbi számában már érintettük, hogy a negyedik moratóriumi rendelet a fürdők ügyét is érinti. A kiadott rendelet 22-ik §-a ekként szól

«Ha az adós kimutatja, hogy ellenséges betörés vagy az ennek nyomában járó események következtében az ezek által érintett vidéken levő vagyónában olyan kárt szenvedett, a mely miatt pénz-

Balatonfüred: Dr. Huray-villa.

tartozását — saját vagy vele szemben eltartásra jogosult hozzátartozói megélhetésének vagy gazdasági vállalata vagy üzeme folytathatásának veszélyeztetése nélkül — teljesíteni nem képes, a bíróság az adós kérelmére moratórium alá nem eső pénztartozása tekintetében, a tartozás keletkezésének idejére való tekintet nélkül, a teljesítési határidőt oly idővel hosszabbíthatja meg, a mely alatt az adós teljesítőképességének helyreállása várható. Ha a bíróság által engedett halasztás túlterjed azon a napon, a melyet a miniszteriumnak a moratóriumot megszüntető rendelete erre való tekintettel meg fog állapítani, a halasztás a most említett napon megszűnik. A bíróság a teljesítési határidő meghosszabbítását akár az egész követelésre, akár annak egy részére mondhatja ki és a meghosszabbítást szabad belátása szerint megállapított biztosítéktól teheti függővé.

Az 1. bekezdésnek megfelelően meghosszabbíthatja a bíróság az adós olyan pénztartozásának a teljesítési határidejét is, a mely 1914. évi augusztus hó 1. napja előtt keletkezett jogcímen alapul ugyan, de a jelen rendelet 4. §-ának 2., 8., 9., 12., 13. és 18. pontja, vagy az 5. §. értelmében ki van véve a moratórium alól, ha a tartozás az adósnak olyan gazdasági vállalatával vagy üzemével kapcsó-

latos, a melyre nézve az adós a kereskedelemügyi miniszter által kiállított bizonyítvánnyal kimutatja, hogy a vállalatot vagy üzemet a háborús események következtében szüneteltetni kénytelen, vagy hogy a vállalat vagy üzem túlnyomóan a vámkülföldre vagy Bosznia és Hercegovinának, vagy a birodalmi tanácsban képviselt királyságoknak és országoknak a háborús események által érintett vidékeire való kivitelre szánt árúkat állít elő vagy szállít, vagy hogy általában a vállalatban vagy üzemben előállított árúkat a háborús események következtében hosszabb ideig nem volt képes forgalomba hozni.

Az előbbi bekezdés szabálya kiterjed a gyógyfürdőkre és az idegenforgalomra alapított más olyan vállalatokra is, a melyeknek idényhez kötött üzemét a háborús események következtében idő előtt be kellett szüntetni, ha az adós ezt a körülményt a belügyminiszter által kiállított bizonyítvánnyal igazolja.

A kereskedelemügyi miniszter és belügyminiszter az e szakaszban említett bizonyítványt kérelemre általánosságban, egyes jogügyeletekre való vonatkozás nélkül is kiállíthatja.»

IRODALOM

A Magas Tátra részletes kalauza. Három kötet. Az első kötetet szerkesztették: Vigyázó János dr. és Hefty Gy. Andor; a másodikat: Vigyázó János dr. és Mervay Sándor; a harmadikat: (Hegymászó kalauz) Komarnicki Gyula dr. és Serényi Jenő dr. «Turistaság és Alpinizmus» kiadása. Budapest, 1914. (Retek-u. 67. sz.) A három kötet ára 9 korona.

Az első kötet előszavában a többek között a következőket olvassuk: «Kalauzunkban szorosán a Magas Tátrát ismertetjük. A Szepesség távolabbi vidékeire csak annyiban térünk ki, a mennyiben a Magas Tátrával szoros vonatkozásúak. A Magas Tátra főgerinczét

Tihany: A kolostor.

határoló Koprova-Roztoka és Fehérviz-Rézaknák völgyein túl is, és innen is csupán egy-egy völgyre terjeszkedünk ki nyugat és kelet felé, mint kalauzunk tárgykörének legszélsőbb határáig: a nyugati Bélapatak mellékvölgyeire (Ticha, Kameniszta) és a keleti Bélapatak Katlanvölgyére.

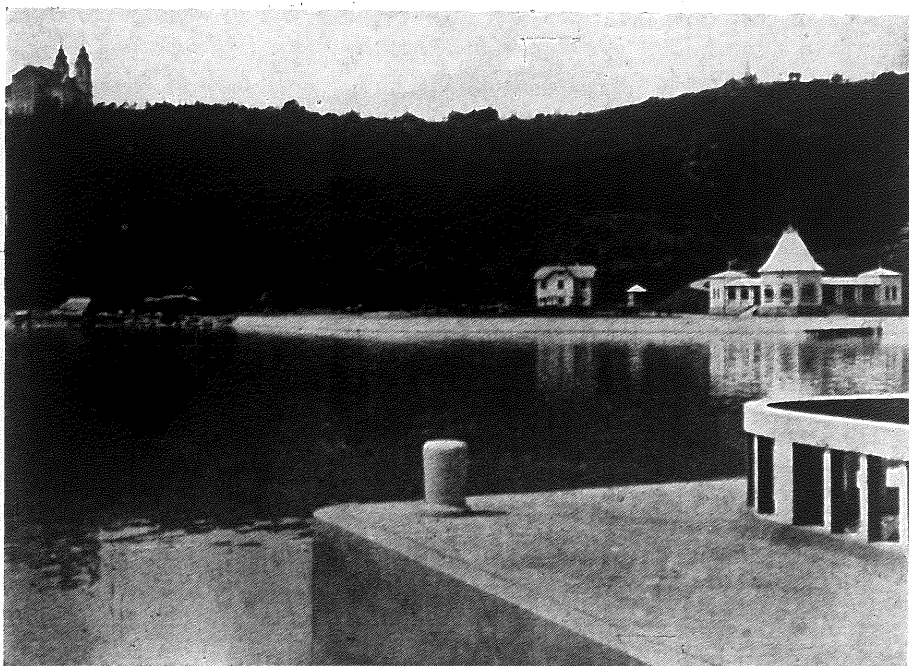
Tárgykörünk tehát szűkebb területre vonatkozik, de e kisebb területet minden vonatkozásban teljes részletességgel igyekszünk ismertetni. Ép e részletes feldolgozás következtében kalauzunk anyaga nyomtatásban sokkal többet adott, mintsem hogy az eredeti terv szerint a — turisták nagyobb megterhelése nélkül — két kötetbe szoríthattuk volna. Felosztottuk tehát három kötetre, hogy így egy-egy kötetet, mely a napi szükségletet teljesen kielégíti, könnyebb legyen.

Kalauzunk első kötetében foglaltatnak az általános ismeretek, tudományos, monográfikus adatok, gyakorlati tudnivalók, Tátraalji községek és telepek.

Az «Általános ismeretek» s «Gyakorlati tudnivalók»-kal kissé bővebben foglalkoztunk, mint ahogy modern kalauzokat tartva szem előtt, tervbe vettük, de ennek oka, hogy mai napig a Magas Tátráról nincs általános részletes monografia s így legalább dióhéjban minden ismeretkörből kellett nyújtanunk valamit a Tátralátogatóknak; továbbá nincs még turista és hegymászó «vademe-cum»-unk, gyakorlati turista útmutatónk sem s így sok dolgot nem nélkülözhetett kalauzunk az ily természetű tudnivalókból sem.

Második kötetünkben a tátrai fürdők, nyaraló és téli sporttelepek, a völgyi utak, a hágó és a legkönnyebb csucsmászókirándulások közül mindazok, melyekre mesterségesen készített és gondozott utakon, sziklaösvényeken el lehet jutni, továbbá a tátrai téli sportok ismertetése, skikalauz stb. van.

A III. kötet tartalmazza az egyéb, gondozott utakon el nem érhető turák, főképen a Magas Tátrában végezhető összes magas mászások kalauzát.»

Tihany.

A vaskos, 4—500 oldalakra terjedő kötetekben mindenütt pontos és a legújabb adatok behelyezésével készült térképeket is találunk, melyek a Magyar Földrajzi Intézet kitünő műhelyéből kerültek ki. A nagyobb szabású vállalkozás minden tekintetben elismerésre méltó. A szerkesztők nagy szorgalommal, hozzáértéssel és szeretettel hordták össze az anyagot és könnyen áttekinthető módon osztották be. Ezért hisszük, hogy a hézagpótló mű a nagyközönség és a Tátra-érdekeltségek legnagyobb mérvű, osztatlan rokonszenvével találkozhat. Az érdemes munkát olvasóink meleg figyelmébe ajánljuk.

Hajna szerelme. Csatarajz. Vörösmarty «Zalán futásából». Irta Borbély György. Ára 50 fillér. Balkányi Ernő nyomdája, Alsólendva.

Vörösmarty Mihály remek alkotására, a Zalán futására a legszebb emlékeztető ez az időszerű tanulmány, melyet Borbély György zalaegerszegi tanár szerkesztett és adott ki. Az érdemes munkát Göbel Árpád festő sikerült rajza ékesíti. Megrendelhető a szerzőnél.

Hivatalos értesítések.

A *Balaton* hivatalos értesítõket a *tagok tagsági díj fejében* kapják.

Megjelenik minden hó elsején és a szükséghez képest máskor is. Nem tagok részére *előfizetési ár egész esztendőre 8 korona.* — *Szerkesztőség és kiadóhivatal: Balatonfüredfürdő.*

Kiadó- és laptulajdonos: Balatoni Szövetség.

A folyóirat szerkesztésére felügyel: Óvári Ferencz dr. szövetségi ügyvezetõ alelnök.

Felölös szerkesztõ: Cséplõ Ernõ, szövetségi titkár.

≡ APRÓ HIRDETÉSEK. ≡

Badacsonyi fajborok. Kaszap Árpád vendéglõs és szállótulajdonos Badacsony—Hableány, küld postacsomagokban kitünõ badacsonyi fajborokat. Árlappal szívesen szolgál.

Eladó villatelkek. *Kisõrsõn.* Badacsonytomaj község határában a kisõrsslõzõlõhegy vasúti megálló körül elterülõ remek kilátást nyújtó villatelkek Purgly Pál tulajdonos által (lakik Siófokon) szabad kézbõl négyzetõlenkiõt öt korona átlagárban eladók.

Eladó uri nyaraló, esetleg bérbeadó. Egy nagy terem, négy nagy szoba, cselédszoba, fürdõszoba, vízvezeték, verandák, terraszok, pinczék. Uri berendezés. Három hold szõllõ, vinczellér-lakás, istálló, kocsiszin; ez autósíznek is igen megfelelõ. Badacsonylábdiban, a Balaton legszebb partján. Festõi kilátás a remek szigligeti õbõlre és a csodás szép szigligeti tájra. A Balatontól nyolcz percnyire. Vasúti állomás, posta, távirda, távbeszélõ, orvos, gyógyszerár stb. Bõvebb a tulajdonosnál, Ibos Nándornál, Badacsony.

Lépünk be a Balatoni Szövetségbe!

Rendes tagok évi díja 8 kor. — Pártoló tagok évi díja 5 kor. — A tagok tagsági díj fejében ezen folyóiratot kapják.

Könyvek a Balatonról.

Kaphatók a *Balatoni Szövetség*nél.

Balaton útmutató. Szerkesztették és kiadták Kardos Ignác és Simalya V. Ferencz. Piros vászonkötésben. Ára 3 korona. *Tagoknak 50% engedmény.*

A Balaton írásban és képben. Irta Sági János. Ára 2 korona.

A Balatonkultusz és a kisemberek. Irta: Mészöly Gyula. Ára 2 korona. *Tagoknak 50% engedmény.*

Kis kiránduló. Összeállította a «Balaton» szerkesztősége. Ára 20 fillér.

Almáditól Badacsonyig. Irta: Sági János. Ára 40 fill.

A Balaton. Ára 1 kor. 50 fillér.

A Balaton mint gyógytényező. Irta Lenkei Vilmos D. dr. Ára 3 korona. *Tagoknak 50% engedmény.*

A Balatonvidék éghajlati viszonyai s a Balaton vízének megiszapjának physikai és chemiai tulajdonságai. Irta: Lenkei Vilmos Dani dr. Ára 40 fillér.

A Balatonban való fürdésről. Irta: Lenkei Vilmos D. dr. Ára 20 fillér.

A Balatonfürdő javallásai és alkalmazásmódja. Irta Lenkei Vilmos D. dr. Ára 40 fillér.

A Balaton hatása az ember szervezetére. Irta Lenkei Vilmos D. dr. Ára 60 fillér.

A Balaton és környékének turisztatérképe. Ára 1 kor. 20 fillér.

A Balaton költészete. Irta: Madarász Flóris dr. Ára 1 50 korona.

Három tárcza a Balatonról. Ára 1 korona.

Keszthely. Irta Sági János. Ára 70 fillér.

Balatoni levegõben. Irta Váth. Ára 1 korona.

Balatoni kalauz. (10 fillér bélyegben.)

LEVELEZŐLAPOK

Hat változatú, művészi levelezőlapokat adott ki a Balatoni Szövetség. Levelezéseinknél ezeket a levelezőlapokat használjuk. Egy sorozat ára bérmentes küldéssel **30 fillér.** Százát a szövetségi tagok **3.50 koronáért** kapják □□

A legjobb minőségű háztartási és gazdasági cikkek hamisítatlan jó italok a legkedvezőbb árakon a fogyasztási szövetkezetek útján szerezhetők meg. A melyik faluban fogyasztási szövetkezetet akarnak létesíteni, a mozgalom kezdeményezői forduljanak útbaigazításért a

„HANGYA”,

a Magyar Gazdaszövetség Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezetéhez,

Budapest, IX., Boráros-tér 1.

(Saját házában.)

(Kötelékéhez ma már több mint 1300 fogyasztási szövetkezet tartozik évi 90 millió korona forgalommal.)

Hirdetési árunk: egész oldalon
egyszeri közlés 100 K, félolda-
lon 50 K, negyedoldalon 25 K.
Többszöri hirdetésnél megfelelő
engedményt adunk.

HIRDETÉSEK

KÖZSÉGEK ÉS TESTÜLETEK KÖZÉRDEKŰ
HIRDETÉSEIT DIJMENTESEN KÖZÖLJÜK.

Kishirdetések ára 20 szóig 80
fill., ezen túl minden szó 4 fill.
(Ennek értéke előre beküldendő)
Hirdetéseket fölvesz a kiadó-
hivatal: Balatonfüreden.

Lépünk be a Balatoni Szövetségbe!

A Balaton mint gyógytényező.

Lenkei Vilmos Dani dr. e címet viselő
érdemes munkája, mely a Balatoni Szö-
vetség kiadásában jelent meg, kimerítő
részletességgel és tudományos alapon tár-
gyalja a Balaton vizének gyógyító kincseit.
A könyv bolti ára 3.— korona. —
Szövetségi tagok 1.50 korona beküldése
mellett bérmentve megkapják

PÁSZTORFARAGÁSOK

A Balatoni Szövetség számos
pásztorembert foglalkoztat,
kik művésziessen faragnak.
Egy ilyen faragott bot ára
8 kor. Faragott szivaros-
ládika 10—12 korona. —
Ajándéknak igen alkalmasak.

Megrendelhetők a szövetségnél.

Kölcsön klisék

KLISÉINKET
kölsön adjuk

Bővebbet a kiadóhivatal

Legolcsóbb bevásárlási forrás

Muravidi Háziipari Szövetkezet.

A nagymélt. m. kir. földmivelésügyi min. által segélyezett.

Muravid (Zalamegye). Gyárt:

Gyékény-, nád- és vesszőbutorokat, utazó- és
kupé-kosarakat, kézimunkaállványokat, virág-
és kottaállványokat, továbbá különféle
dizsműárúkat. — A lehető legol-
csóbb árak. Pontos kiszolgálás.

Képes album ingyen és bérmentve.

Balatonfüred gyógyfürdő.

Vasuti és hajóállomás. — Pósta, távirtda, telefon. —
Erzsébet szanatorium. — Nagy szállók. — Új gyógyfürdő. —
Szulfátos, földes, szénsavas, vasas és lithiumos ásvány-
vizek. — Ásványvíz palackozás és szétküldés. — Gyógy-
mechanikai intézet. — Röntgen labororium. — Ivókúra. —
Szakorvosok. — Gyógyszertár. — Felvilágosítást készség-
gel ad a fürdőigazgatóság. — Egész éven át nyitva van.

KERTEK

alakítását terv és költségvetés sze-
rint, valamint gyümölcsfák, dísz-
fák, díszbokrok, rózsák szállí-
tását árjegyzék szerint elvállal

Pecz Ármán

kir. udvari műkertész és
faiskola-tulajdonos
Budapest, VIII. ker., Kálvária-tér 8. szám